

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

ارزیابی تجارت خارجی بخش کشاورزی ایران با کشورهای عضو اکو از طریق شاخص برابری تجارت

امیر مهاجری

کارشناس ارشد اقتصاد کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد میانه، ایران
Mohajeri.am@gmail.com

علی کیانی‌راد

استادیار موسسه پژوهش های برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی،
وزارت جهاد کشاورزی، تهران، ایران
akianirad@yahoo.com

لورنس انویه تکیه

استادیار مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان غربی، ایران
dr.lore_anviah@yahoo.com

چکیده

این مطالعه با استفاده از مدل جاذبه به بررسی تجارت خارجی ایران در بخش کشاورزی و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی (اکو) با استفاده از مدل جاذبه تعمیم یافته و با اعمال متغیر توضیحی شاخص برابری تجارت (TCI) پرداخته است. به این منظور از داده های ترکیبی طی دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۰ استفاده شد. متغیرهای مورد استفاده تحقیق، شامل تجارت بین کشورها، تولید ناخالص داخلی، تولید ناخالص سرانه و متغیر TCI می باشد. محاسبه آزمون های F لیمر و آزمون هاسمن منجر به انتخاب مدل اثرات ثابت برای برآورد مدل گردید. نتایج تخمین مدل جاذبه با متغیر TCI به روش اثرات ثابت و ضرایب منفی بدست آمده نشان داد که تجارت خارجی ایران با کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی در بخش کشاورزی با موفقیت همراه نبوده است.

واژگان کلیدی: تجارت بخش کشاورزی، مدل جاذبه، شاخص برابری تجارت، اکو، ایران

۱- مقدمه

وجود یک بخش کشاورزی نیرومند و پیشرو از ضروریات توسعه اقتصادی می باشد. در هر شرایطی توسعه بخش کشاورزی پیش شرط توسعه اقتصادی هر کشوری است (صامتی و فرامرزیور، ۱۳۸۳). بخش کشاورزی در ایران یکی از بزرگترین بخش‌های کشاورزی پس از بخش خدمات است که ۳۳ درصد تولید ناخالص ملی را در بر می‌گیرد و ۲۳ درصد میانگین اشتغال کامل و ۷۵ درصد نیازهای غذایی و ۲۰ درصد صادرات غیر نفتی را در بر دارد. (هیمن و همکاران، ۱۳۹۱). بدین ترتیب می‌توان این بخش را یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی و به لحاظ نیاز مبرم به آن از بخش‌های مهم استراتژیک به حساب آورد (هژبرکیانی و رنجبری، ۱۳۸۰). افزایش صادرات محصولات کشاورزی برای ایران که بر منابع نفتی پایان پذیر متکی است باید مورد توجه سیاستگذاران اقتصادی کشور قرار گیرد از این رو انتظار می‌رود ایران خود را به گونه‌ای با توسعه تجارت جهانی همگام کرده و برای رقابت و ورود به صحنه تجارت جهانی آماده شود و بی تردید یکی از گام‌های لازم پیش از پیوستن به سازمان جهانی تقویت گسترش تجارت در قالب ترتیبات منطقه‌ای می‌باشد (شمس‌الدینی و همکاران، ۱۳۸۹).

با توجه به این نکته که بخش کشاورزی در توسعه پایدار و رفاه مردم منطقه مخصوصاً در اقتصاد کشورهای در حال توسعه و کشورهایی که در مرحله گذار اقتصادی هستند اهمیت دارد، تجارت دو جانبه ایران، با تکیه بر پتانسیل‌های تجاری بالقوه با کشورهای عضو نیز از اهمیت زیادی برخوردار خواهد بود. سازمان همکاری‌های اقتصادی یا «اگو» یکی از پیمانهای اقتصادی منطقه‌ای است که بر پایه وجود مشترکات فرهنگی و زمینه‌های همکاری‌های اقتصادی در سال ۱۹۵۵ در بغداد با هدف جلوگیری از پیشرفت احتمالی شوروی سابق در خاور میانه و با امضای کشورهای ترکیه، پاکستان، عراق، ایران، آمریکا و انگلستان شکل گرفت. بعد از خروج عراق این پیمان با نام جدید سنتو و به طور عمده با اهداف نظامی به فعالیت خود ادامه داد سپس ۳ عضو دائمی و اصلی آن یعنی ایران، پاکستان و ترکیه اتحادیه جدیدی را با اهداف آزادسازی تجارت از طریق توافق نامه‌های تجاری، اجرای پروژه‌های اقتصادی مشترک و سرمایه‌گذاری مشترک با عنوان، آر سی دی (سازمان همکاری‌های منطقه‌ای برای توسعه) به طور رسمی به فعالیت خود ادامه داد سازمان اگو با داشتن ۱۰ عضو از وسعت قابل توجهی برخوردار می‌باشد این سازمان به لحاظ گستره جغرافیایی شامل غرب و مرکز قاره آسیا می‌باشد. (رضایی و همکاران، ۱۳۸۶). با وجود این که این سازمان از مهم‌ترین سازمان‌های همکاری در خاور میانه است و به عنوان یکی از پیوندهای اقتصادی متشکل از ۱۰ کشور در حال توسعه در منطقه‌ای با اهمیت ژئواستراتژیک و ژئواکونومیک می‌باشد. این سازمان تلاش دارد علاوه بر بهبود شرایط اقتصادی اعضا در عرصه تجارت بین الملل نیز اثرگذار باشد. مهمترین اهداف سازمان عبارتند از: گسترش تجارت بین کشورهای عضو از طریق دسترسی آزاد به بازارهای دیگر و کمک به افزایش تجارت جهانی و تلاش برای محو سیاستهای غیرمنصفانه تجاری از طریق اتخاذ روش مشترک در مجامع بین المللی است. این سازمان یکی از سازمان‌های رو به رشد، ولی بسیار کند، در زمینه همکاری‌های منطقه‌ای در خاور میانه و آسیای مرکزی و قفقاز می‌باشد و حجم مبادلات بازرگانی کشورهای عضو بین خود کمتر از ۷ درصد کل مبادلات خارجی آن می‌باشد که بسیار محدود است (جلایی و سلیمانی، ۱۳۸۶).

لذا با توجه به اهمیت بسیار زیاد بخش کشاورزی در توسعه ی پایدار و رفاه مردم منطقه و نقش مهم آن در اقتصاد کشورهای در حال توسعه، تعیین دست آوردهای تجاری تشکیل این سازمان منطقه‌ای بر تجارت دو جانبه‌ی ایران با کشورهای عضو و سایر کشورهای جهان در بخش کشاورزی اهمیت دارد. اگر چه سازمان همکاری‌های اقتصادی (اگو) در رابطه با گسترش ارتباطات صنعتی و بازرگانی میان کشورهای عضو اقداماتی را انجام داده است ولی کمبود اطلاعات در زمینه ی استعدادها و کشاورزی و تجاری این کشورها موجب گردیده است که سطح همکاری‌های مشترک میان کشورهای عضو به خصوص در بخش کشاورزی آن چنان که باید مورد توجه اعضا قرار نگیرد. این در حالی است که توسعه ی همکاری‌های منطقه‌ای دو و چند جانبه در خصوص تجارت کالاهای کشاورزی امری ضروری است. بنابراین توسعه ی این همکاری‌ها، مستلزم شناخت امکانات و پتانسیل‌های تولید و تجارت محصولات کشاورزی کشورهای عضو است تا با توجه به این پتانسیل‌ها

و شناسایی موانع و مقررات تجاری محصولات کشاورزی در کشورهای عضو، شرایط لازم جهت شناخت بازارهای هدف و توسعه‌ی تجارت میان این کشورها فراهم آید. بنابراین با توجه به مطالب عنوان شده و لزوم شناخت پتانسیل‌های تجارت محصولات کشاورزی، در این مطالعه به اقدام به ارزیابی تجارت خارجی بخش کشاورزی ایران با کشورهای عضو سازمان اگو کردیم.

تاکنون مطالعات مختلفی در زمینه ارزیابی بخش تجارت با استفاده از مدل جاذبه در ایران و خارج از کشور انجام گرفته است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. در خارج از کشور پارادومنا، همگرایی اقتصادی و همزمانی سیکل‌های تجاری در شرق آسیا در حوزه‌های تجاری، سرمایه‌گذاری، پولی و مالی را با استفاده از مدل جاذبه بررسی و به این نتیجه رسیدند که همگرایی مالی و تجاری در این منطقه با وسعت کمتری افزایش یافته و با همگرایی بیشتر فعالیت‌های اقتصادی و افزایش آن همزمانی سیکل‌های تجاری بیشتر می‌شود (Pradumna, 2007). گولهاث، از طریق مدل جاذبه به بررسی تاثیر سه موافقت نامه تجارت آزاد در شرق آسیا از جمله آسه آن، کره جنوبی و چین بر تجارت درون منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای پرداخته است و نتایج نشان می‌دهد موافقتنامه تجارت آزاد کالاها و خدمات و کاهش تعرفه باعث افزایش تجارت می‌شود (2010, Guilhot). آرتیس و اکوبو، به مطالعه چرخه تجارت بین المللی در ژاپن در دوره زمانی ۱۹۵۵-۱۹۹۵ از طریق مدل جاذبه پرداختند. نتایج نشان می‌دهند که دو کشور با تولید ناخالص مشابه و مسافت کم از چرخه تجاری پیروی می‌کنند (Artis and Okubo 2011). در داخل کشور ظریف و همکاران (۱۳۸۹) ارزیابی تجارت بخش کشاورزی ایران را با استفاده از مدل جاذبه و داده‌های ترکیبی مورد مطالعه قرار دادند که این مطالعه برای بررسی مهمترین تعیین کننده‌های تجارت کشاورزی، مدل جاذبه رابه کار برده است. نتایج نشان داده که تولید ناخالص داخلی شرکای تجاری اثر مثبت بر صادرات و واردات محصولات کشاورزی دارد. علاوه بر آن کشورهای اسلامی که فاصله جغرافیایی آنها با ایران کم باشد از پتانسیل تجاری بالایی برخوردارند و ضرورت انعقاد پیمان‌های منطقه‌ای با آنها به خوبی احساس می‌شود. عابدینی و مسگری (۱۳۹۰) تحقیقی در مورد برآورد ظرفیت‌های صادراتی دوجانبه در صنایع غیر نفتی سازمان همکاری‌های اقتصادی (اگو) را به انجام رسانید. این مطالعه با استفاده از مدل ساختاری و پایه گسترده‌ای از داده‌های پانل تأثیرات سازمان اگو و ظرفیتهای تجارت دوجانبه کشورهای عضو در صنایع غیر نفتی را بررسی می‌کند نتایج نشان می‌دهد که نه تنها اگو نتوانسته است تجارت درون گروهی کشورهای عضو در مقایسه با غیر عضو را ارتقا بخشد، بلکه در توسعه تجارت بین کشورهای عضو نسبت به سال‌های قبل از تأسیس نیز ناموفق بوده است. به علاوه، ظرفیت اعضا برای تجارت درون گروهی از سطح فعلی فراتر نمی‌رود. در این میان، تنها سه کشور ترکیه، ایران و پاکستان از ظرفیت‌های صادراتی مثبت اگو برخوردارند. ظرفیت‌های صادراتی کشورهای عضو به نحو نا همگنی توزیع شده و آزادسازی بی مقدمه تجارت بابرخی از آنان می‌تواند به کسری تراز تجاری کشور منتهی شود. نتایج نشان می‌دهد که ترکیه (۷۱ درصد) و پاکستان (۱۱ درصد) بازارهای مهم بالقوه صادرات ایران در منطقه قلمداد می‌شوند.

۲- روش تحقیق

مدل جاذبه یکی از ابزارهای موفق در تفسیر و توضیح جریان تجارت بین کشورهای جهان است که به صورت گسترده‌ای از طرف اقتصاددانان مورد استفاده قرار گرفته و از جمله مدل‌های اقتصادی است که برای توضیح جریان دو جانبه تجارت بین کشورها کاربرد دارد معادلات استفاده شده در این مدل شبیه به هم بوده و اجزاء تشکیل دهنده آنها عموماً شامل: مقدار تجارت بین دو کشور، تولید ناخالص داخلی دو کشور، فاصله بین دو کشور، جمعیت دو کشور و خصوصیات مشترک آنها می‌باشد اینیک الگوی سیستماتیک برای اندازه گیری الگوی عادی تجارت بین کشورها هست و در تجارت بین الملل جریان تجارت را به عنوان تابعی از متغیرهایی که به صورت مستقیم و غیر مستقیم بر تعیین کننده‌های جریان عادی تجارت اثر میگذارد را برآورد میکند (حائریان اردکانی، ۱۳۸۶).

الگوی جاذبه بر پایه قانون نیوتن بیان می‌کند که نیروی جاذبه یا کشش F ، بین دو جسم به جرم های m_1 و m_2 که به فاصله d از هم قرار دارند برابر خواهد بود با :

$$F = g \frac{m_1 m_2}{d^2} = g m_1 m_2 d^{-2} \quad (1)$$

که g عدد ثابت است.

این معادله نشان می‌دهد که مقدار نیروی همکشی که دو جسم فیزیکی بر روی یکدیگر ایجاد می‌کنند با جرم های آنها متناسب بوده و دارای نسبت معکوس با مربع فاصله آنهاست. نیروی (F) در واقع روابط تجاری بین دو کشور، جرم های اجسام (M_1, M_2) اندازه اقتصادی دو کشور (GDP و جمعیت) و فاصله بین دو جسم (d) همان مسافت جغرافیایی بین دو کشور می‌باشد بنابراین هرگاه جرم هر یک از اجسام افزایش یابد هم کنشی بین آنها به صورت خطی افزایش می‌یابد. همین مبنای فیزیکی مدل جاذبه به پشتوانه‌ای برای کاربرد آن در بیان هم کنشی تبدیل شده است مدل جاذبه جریان تجاری به صورت تابعی از فاکتورهای مدل و متغیرهای دیگر به فرم زیر می‌باشد (پور ابراهیم و اسماعیلی، ۱۳۸۹).

$$T_{ij} = f(GDP_i, GDP_j, D_{ij}) \quad (2)$$

در این معادله GDP_i و GDP_j به عنوان متغیر های جرم در رابطه نیوتون تلقی می‌گردد. این معادله را می‌توان به صورت زیر نوشت.

$$T_{ij} = \frac{C(GDP_i - GDP_j)}{D_{ij}^2} \quad (3)$$

اگر این مدل را از طریق سری زمانی (یا مقطعی) بر آورد گردد، دارای تورش می‌باشد زیرا نا همگنی بین کشورها را لحاظ ننموده است. تجارت دو جانبه ی کشورها ممکن است تحت عواملی همچون امور فرهنگی، سیاسی، قومی، تاریخی و غیره قرار گیرد که مستقیماً قابل مشاهده نمی‌باشند و وارد مدل نمی‌شوند، بنابر این، جهت رفع این مشکل باید جمله‌ای به غیر از عرض از مبدا (که برای همه کشورها برابر است) در مدل وجود داشته باشد که مبین اثرات مختص هر کشور باشد. به همین منظور در سالهای اخیر از روش بر آورد پانل دیتا (داده های تابلویی) در مدل جاذبه استفاده شده است که اثرات انفرادی را وارد مدل می‌نماید و مجموع-های ترکیبی از داده‌های سری زمانی و مقطعی می‌باشد به علاوه در این مدل تعدادی از متغیرهایی که بر تجارت دو جانبه کشور تاثیر دارند حذف شده یا در نظر گرفته نشده است به همین دلیل از مدل جاذبه تعمیم یافته استفاده می‌شود. این مدل به صورت تعمیم یافته حجم تجارت صادراتی واردات بین دو کشور را تابعی از درآمد دو کشور، جمعیت آنها و فاصله بین آنها (به عنوان جانشین هزینه‌های حمل و نقل) و یک مجموعه‌ای از متغیرهای مجازی تسهیل کننده و محدود کننده تجارت بین دو کشور در نظر می‌گیرند.

$$X_{ij} = B_0 Y_i^{B_1} Y_j^{B_2} N_i^{B_3} N_j^{B_4} D_{ij}^{B_5} A_{ij}^{B_6} u_{ij} \quad (4)$$

در این رابطه X بیانگر صادرات کشور i به j ، درآمد دو کشور N جمعیت (که البته به جای این متغیر می‌توان درآمد سرانه را استفاده نمود زیرا درآمد جایگزین مناسبی برای جمعیت می‌باشد) D مسافت، A متغیر مجازی و U جزء اخلاقی (که ماهیتی نا شناخته دارد) است. مدل نهایی به صورت زیر تصریح می‌شود:

$$\ln T_{ij} = a + B_1 \ln[Y_i \cdot Y_j] + B_2 \ln[(Y/P)_i (Y/P)_j] + B_3 \ln D_{ij} + B_4 TCI_{ij} + U_{ij} \quad (5)$$

متغیر TCI به این دلیل در نظر گرفته شده که ضریب TCI در شناسایی تخمین مدل اصلی تجارت به کار می رود یا به عبارتی دیگر تخمین تجربی مدل اصلی تجارت مورد استفاده قرار می گیرد. TCI درجه مکمل های تجاری بین دو کشور را اندازه گیری می کند.

TCI بین کشور i و کشور j به صورت زیر محاسبه می شود:

$$TCI = \frac{\sum [X_{ki} \cdot M_{kj}]}{[\sqrt{\sum X_{ki}^2 \cdot \sum M_{kj}^2}]} \quad (6)$$

$$\ln Tij = a + B_1 \ln [Y_i \cdot Y_j] + B_2 \ln [(Y/P)_i (Y/P)_j] + B_3 TCI_{ij} + U_{ij} \quad (7)$$

$Tij =$ تجارت دوجانبه

$[Y_i \cdot Y_j]$ = تواید ناخالص داخلی کشور i و j می باشد.

$[(Y/P)_i (Y/P)_j]$ = تولید ناخالص سرانه کشورهای i و j می باشد که p به معنای جمعیت است.

TCI_{ij} = درجه مکمل بودن تجاری بین دو کشور را اندازه گیری می کند

i و j به معنی یک کشور و شریک تجاری آن است. ($i, j = 1, 2, \dots, N$)

K ، به معنی یک گروه کالا می باشد: ($K = 1, 2, \dots, N$)

K ، به معنی یک گروه کالا می باشد:

X_{ki} : سهم گروه کالاهای k در صادرات کشور i است.

M_{kj} : سهم گروه کالای k در واردات کشور j است.

ارزش TCI دامنه ای از صفر تا یک دارد. وقتی که TCI صفر باشد ساختار تجارت بین کشور i و j رقابت کامل است و در صورت برابر بودن TCI ، ساختار تجارت مکمل کامل را نشان می دهد. وقتی دو کشور سهم صادراتی یکسانی داشته باشند TCI صفر است. در حالی که وقتی سهم صادرات یک کشور برابر سهم واردات شریک باشد. یعنی $TCI(X_{ki} = M_{kj})$ برابر یک می شود. در حقیقت TCI نماینده تفاوت در موجودی عوامل تولید بین دو کشور می باشد. این ضریب هنگامی مثبت می شود که حجم

تجارت با افزایش مکمل های تجارت افزایش یابد که در این صورت بیان کننده مدل تجارت هکشر - اوهلین از تجارت بین صنعتی می باشد. همچنین وقتی منفی باشد حجم تجارت با کاهش مکمل های تجاری افزایش یابد. که این مطلب به طور متفاوتی مطرح می شود. یعنی حجم تجارت با افزایش ساختار رقابتی تجارت افزایش یابد که مدل تولید متمایز شده با تجارت درون صنعتی را ارائه می کند (پوراابراهیم و اسماعیلی ۱۳۸۹).

۱-۲- داده ها

جامعه آماری ۱۰ کشور عضو سازمان همکاری های اقتصادی (اکو) شامل: افغانستان، آذربایجان، ایران، پاکستان، تاجیکستان، ازبکستان، ترکیه، قرقیزستان، قزاقستان و ترکمنستان می باشد و آمار مورد استفاده به دوره زمانی ۲۰۰۵-۲۰۱۰ بوده و در خصوص مبادلات تجاری بخش کشاورزی می باشد. روش گردآوری اطلاعات از وب سایت های مرتبط شامل: بانک جهانی برای تولید ناخالص داخلی، رشد جمعیت، تولید ناخالص سرانه، سرمایه گذاری خارجی، صادرات و واردات کالاها و خدمات، ارزش افزوده بخش کشاورزی و از سازمان همکاری های اقتصادی (اکو) برای تجارت خارجی ایران با کشورهای اکو، تراز تجاری، فاصله دو کشور از سایت نیشن مستر جمع آوری شده است.

۳- یافته ها

با توجه به اینکه داده های مورد تجزیه و تحلیل از نوع داده های ترکیبی می باشند، ابتدا بایستی با استفاده از آزمون F لیمر و آزمون هاسمن نوع تخمین مدل مشخص شود. با توجه به اینکه سطح معناداری آماره به دست آمده از آزمون F لیمر برابر با ۰.۱۱ بوده و کوچکتر از ۰.۰۵ است ، فرض H_0 یعنی یکسان بودن ضرایب متغیرها رد شده و روش داده های پانلی پذیرفته

می‌شود. و از آنجایی که آماره به دست آمده از آزمون هاسمن برابر با 0.0196 بوده و از سطح معناداری 0.05 کوچکتر می‌باشد، فرض H_0 یعنی عدم وجود اثرات تصادفی تایید نشده و در نتیجه روش اثرات ثابت پذیرفته می‌شود. نتایج برآورد مدل برای نمونه تحقیق در جدول (۱) آورده شده است:

جدول ۱- نتایج آزمون‌های لیمر و هاسمن

سطح معناداری	آماره محاسبه شده	
0.001	23.82	آزمون F لیمر
0.0196	9.87	آزمون هاسمن

(منبع: یافته‌های پژوهش)

۳-۱- برآورد مدل با روش اثرات ثابت

همان‌گونه که از جدول (۲) مشخص است با مقایسه سطح معناداری آماره F فیشر با مقدار جدول فرض H_0 مبنی بر صفر بودن ضرایب رد می‌شود ($P\text{-value} \leq 0.05$) و معنی‌دار بودن کل مدل رگرسیون تایید می‌شود. همانطور که در جدول بالا نشان داده شده است، سطح معناداری مربوط به ضریب $\ln[Y_i.Y_j]$ و $\ln[(Y/P)_i(Y/P)_j]$ و TCIij کمتر از 0.05 بوده که از نظر آماری در سطح خطای 5% درصد معنادار است. و از طرفی ضریب تشخیص ($R^2 = 0.95$) است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که یک رابطه معنادار بین لگاریتم جریان های تجاری کشورها با متغیرهای ذکر شده وجود دارد.

جدول ۲- نتایج حاصل از تخمین مدل جاذبه به روش اثرات ثابت

متغیروابسته: لگاریتم جریان های تجاری دو کشور				
متغیرها	ضریب	خطااستاندارد	آماره	سطح معناداری
C	41.99405	11.28624	$3,720.817$	0.0006
$\ln[Y_i.Y_j]$	-1.075790	0.335777	$-3,203.880$	0.0027
$\ln[(Y/P)_i(Y/P)_j]$	1.080321	0.323204	$3,342.536$	0.0018
TCIij	-0.008964	0.031450	$-1,285.013$	0.0371
سطح معناداری آماره $F=0.001$		آماره ی دوربین واتسن $=1.79$		$R^2=0.995$

(منبع: یافته‌های پژوهش)

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج ارائه شده و نتایج تخمین مدل جاذبه با متغیر TCI به روش اثرات ثابت (مناسب ترین مدل)، ضریب متغیر TCI مقداری منفی و معنادار است. به عبارت دیگر، چنان‌که انتظار می‌رود صادرات محصولات کشاورزی ایران به کشورهای رقیب بیشتر است. همچنین با توجه به منفی شدن ضریب TCI مشخص است که الگوی تجاری ایران از مدل هکشر- اوهلین پیروی نمی‌کند. مدل هکشر- اوهلین فرض می‌کند که دو کشور در یک ارتباط کامل اقتصادی اقتصادی می‌توانند از طریق تجارت بین صنعتی باعث توسعه تجارت بین خود شوند.

استفاده از شاخص TCI می‌تواند در جهت شناخت بازارهای عمده محصولات کشاورزی ایران و تلاش در راستای این بازارها و از بین بردن موانع صادراتی و بهبود روابط تجاری ایران با این کشورها از طریق سیاست‌های مناسب از جمله مشوق‌های صادراتی، مفید و مؤثر واقع شود.

منابع

- پورابراهیم، ف. و اسماعیلی، ع. ۱۳۸۹. ارزیابی صادرات کشاورزی ایران با استفاده از شاخص برابری تجارت. مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، دوره ۴۱-۲ شماره ۴: ۴۵۴-۴۴۷.
- صامتی، م. و فرامرزی، ب. ۱۳۸۳. بررسی موانع سرمایه‌گذاری خصوصی در بخش کشاورزی ایران. اقتصاد کشاورزی و توسعه، سال دوازدهم، شماره ۴۵ بهار: ۹۱-۱۱۲.
- هیمن، ن.؛ سالارپور، م. و روشنی، م. ۱۳۹۱. بررسی بهره‌وری صادرات و تخصصی شدن تجارت محصولات کشاورزی در کشورهای عضو آکو. اقتصاد کشاورزی، جلد ۶، شماره ۱: ۱۷۸-۱۵۵.
- شمس‌الدینی، الف.؛ مقدسی، ر. و صدرالاشرفی، م. ۱۳۸۹. بررسی عوامل موثر بر جریان‌های تجاری میان ایران و اتحادیه اروپا (مطالعه موردی: بخش کشاورزی). مجله اقتصاد کشاورزی، جلد ۴، شماره ۳: ۱۷-۴۰.
- رضایی، الف.؛ چیدری، الف. مرتضوی، الف. و محمدزاده، ش. ۱۳۹۰. بررسی عوامل مؤثر بر جریان‌های تجاری محصولات کشاورزی ایران و کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی. مجله اقتصاد کشاورزی، جلد ۴، شماره ۳: ۱۷-۴۰.
- جلایی، م. و سلیمانی، س. ۱۳۸۶. یکپارچگی تجاری ایران با کشورهای عضو آکو (ECO): کاربرد یک مدل جاذبه. فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، سال ۶، شماره ۴: ۲۴-۲.
- حائریان‌اردکانی، م. ۱۳۸۶. ارزیابی گسترش اتحادیه تجاری «آکو». فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، سال ۸، شماره ۱: ۱۷۹-۲۰۲.
- ظریف، م.؛ سالارپور، م. و علیرضا، ک. ۱۳۸۹. ارزیابی تجارت بخش کشاورزی ایران با استفاده از مدل جاذبه و داده‌های ترکیبی. نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی)، جلد ۲۵، شماره ۲، تابستان: ۱۹۹-۱۹۲.
- عابدینی، ج. و مسگری، الف. ۱۳۹۰. برآورد ظرفیت‌های صادراتی دو جانبه در صنایع غیر نفتی سازمان همکاری‌های اقتصادی (آکو). فصلنامه تحقیقات مدل‌سازی اقتصادی، شماره ۷، بهار: ۹۶-۷۶.
- هژبرکیانی، ک. و رنجبری، ب. ۱۳۸۰. بررسی رابطه درازمدت بین نهاده‌های انرژی، کار و سرمایه در بخش کشاورزی. اقتصاد کشاورزی و توسعه، سال نهم، شماره ۳۵، پاییز: ۱۳۹-۱۲۴.
- Artis, M. and Okubo T. 2011. The Intranational Business Cycle in Japan. Oxford Economic Papers, 63 (1), PP 111-133.
- Guilhot, L. 2010" Assessing the impact of the main East-Asian free trade agreements using a gravity Economics Bulletin, Vol. 30 no.1. January 20, 2010. pp. 282-291.model.
- Pradumna.B.R.ana.2007.Economic Integration and Synchronalization of Business Cycles in East Asia. no.90. 2007. pp.711-725.,Journal of Asian Economics.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله